

Isten útja a szeretet — tedd általa szebbé és gazdagabbá az életet
Isten útja a jövőndő — lépj rá bizakodva, bátran, boldogan, és megnyered az életet, a boldog új esztendőt! Amen.

BENCZÉDI FERENC

JÁKÓB KÚTJÁNÁL

Jn 4,19—24

A fejezet, melyből kiválasztottam beszédem alap gondolatát, „Jézus beszélgetése a szamaritánus nővel“ címet viseli. Renan francia szabad-
elvű teológus ezt a találkozást, kiemelve a beszélgetésből Jézus szavait „Eljön az óra . . . amikor az igazi imádói lélekben és igazságban imádják az Atyát“, így értékeli: „Első ízben mondotta ki a szót, melyre vallását alapozta. Tiszta istentiszteletet teremtett, melyet minden magasztos lélek gyakorol az idők végezetéig . . . Jézus szava villanás volt egy sötét éjszakában; tizennyolc évszázadra volt szükség, amíg az emberiség szeme (csak nagyon kis töredéke) hozzászokott. De a villanásból világos nappal lesz, és ha az emberiség áthalad a tévedések körén, ehhez a szóhoz fog visszatérni, mint hitének és reményének halhatatlan kifejezéséhez.“

Vizsgáljuk meg ezt az evangéliumi történetet, annak háttérét és mondanivalóját, mely az elragadtatás idézett sorait iratta le a Jézus életét kutató teológussal.

Jézus korában minden hithű, hagyományaihoz ragaszkodó zsidó, ha tehette, messze elkerülte Szamaria tartományát, csak hogy ne kelljen találkoznia az általa tisztátalannak tartott és megvetett szamaritánusokkal. Honnan származott ez a megvetés? Amikor a zsidókat a babiloni fogságba hurcolták, Szamariában sokan otthon maradtak. A fogság sokáig tartott, és a hazatérő zsidók nem tudták megbocsátani, hogy az otthonmaradott szamaritánusok a megszállókkal keveredtek, összeházasodtak. Amikor a fogságból visszatért zsidóknak a szamaritánusok felajánlották segítségüket a templom újjáépítéséhez, ezt visszautasították. Ettől kezdve századokon át a pogányoknál rosszabbaknak tartották a szamariabelieket annak ellenére, hogy fajtestvérek voltak.

Jézus azonban nem osztotta népe előítéletét. Isten- és emberszeretetet élő lelkében nincsenek elválasztó falak; ő nem gyűlöli őket, nem kerüli ki tartományukat, amikor Judeából Galileába tart. Ez történt most is amikor Szikem város széléhez érkezik és ott megpihen. Tanítványai bemennek a városba, hogy élelmet szerezzenek. A déli napsütésben Jákób kútjához vízért jövő samariai asszonyt Jézus megszólítja, aki ezen meglepődik. Megdöbbenésének kettős oka volt: először is abban a korban férfi nem szólított meg idegen nőt; másodsor, a férfi, aki megszólította őt zsidó, ruhájáról ítélve rabbi, tanítómester. Beszélgetni kezdenek, s az asszony ráébred, hogy akivel beszélget, az több mint rabbi, valami erő és szeretet sugárzik ki szavaiból, egész lényéből, melynek összehatása nyomán kibuggyan ajkán a felismerés: „Uram, látom, hogy próféta vagy“. És a felismerés után jön a kérdés: Ha próféta vagy, mondd

meg, hol kell imádni az Istent, a Garazim hegyen-e, vagy a jeruzsálemi templomban? A szamariabeliek ugyanis külön templomot építettek maguknak a Garazim hegyén, mert a jeruzsálemi templomba őket nem engedték be.

És itt következik Jézus részéről a válaszfalakat ledöntő emberszeretet után, a második nagy lépés, az értelmet és lelket megvilágosító hitvallása: „Higgy nekem asszony, hogy eljön az óra, amikor nem is ezen a hegyen, nem is Jeruzsálemben imádjátok az Atyát... , amikor igazi imádói lélekben és igazságban imádják az Atyát... mert „Az Isten lélek“. Egy szűklátókörű, az embert felebarátjától elválasztó, sőt egymással szembeállító kérdésre, Jézus egy mindeneket összefogó, lelket megnyugtató választ ad. Nem arra válaszol, hogy hol kell imádni az Istent, hanem arra mutat rá, hogy hogyan kell imádni Őt, aki Lélek.

Mintha csak azt mondaná, hogy az élethez, ahhoz, hogy élni tudjunk, nemcsak egészséges biológiai környezetre van szükségünk, de tiszta érzésekre és gondolatokra is. Megmutatja azt a napsütötte csúcsot, az Isten- és emberszeretet magaslatát, mely felé életünk völgyeiből és szakadékaiból magunkat kiragadva, életünket irányítanunk kell. Ahol megtelik tudónk friss, éltető levegővel, lelkünk pedig éltető Lélekkel. Azzal a Lélekkel, aki sugárzó valóság és örök szeretet.

Jézus ott a Jákób kútjánál látni és lélegezni tanítja az asszonyt: lásd meg és lélegezd be az Istent, aki Lélek. Mert nem elég csak meglátni, de be is kell lélegezni ahhoz, hogy éltetőnk legyen. Az élet egyik legszükségesebb funkciója a lélegzés, e nélkül nincs élet. Az emberek nagy része naponta hosszú órákat tölt rossz levegőjű szobákban, munkatermekben, hogy aztán idő előtt elkoptatott egészségét a legkülönbélebb gyógyszerekkel próbálja helyrehozni. Pedig birtokában van a legjobb orvosság, az éltető friss levegő. Nemcsak testünknek, de lelkünknek is ahhoz, hogy erős, ép, ellenálló legyen, szüksége van a lelket tápláló, éltető levegőre. A lélek éltetője, frissen tartója az istenhit. Az a belső látás és megézés, hogy nem vagyunk egyedül, benne élünk a mindent betöltő Lélekben, kinek jósága, gondviselése és szeretete úgy öleli körül életünket s élteti azt, mint testünket a levegő. Ha ez a „látás“ hiányzik életünkéből, ha ezt a hitet nem tudjuk magunkba szívni, légszomjtól zihál életünk, s mi fuldokolva kiáltunk nem egyszer: „levegőt!“

A Bibliában sok helyen olvashatjuk, hogy Isten szól, beszél. Szólt a teremtés hajnalán: „Legyen világosság!“; Ábrahámhoz: „Ne nyújtsd ki kezedet“; Jákóbbhoz: „Én veled vagyok, hogy megőrizzelek téged“; Mózeshez: „Most azért menj! Én leszek a te száddal“; „Mondá az Úr, szólott az Úr, szólj Uram,“ ilyen és ehhez hasonló kifejezésekkel tele van az Ószövetség. Hogy értsük ezt, hogy Isten szólott? Úgy, hogy a régi ember Istent megtestesítette, emberi tulajdonságokkal ruházta fel. A Lélek-Isten hitet először Jézus hirdette és fogalmazta meg Jákób kútjánál. A lélek szava Isten szava bennünk. „Istenhordozók vagyunk“, mondotta Balázs Ferenc mézskői unitárius lelkész, mert Istenben élünk, mozgunk és vagyunk. Vallotta „a Lélek-Isten hívője ránéz a virágzó ágra, a szívét melegség önti el. Abban a kicsiny bimbóban valami megmozdult, meghasadt: az élet kinyílt. Azokat az üde szirmokat ugyanaz az erő és lélek hatja át, mint a tiszta szívű embert. Boldog az az ember és termékeny az az élet, amelyik belemerül az isteni élet sodrába. Az ilyen ember nem

érzi magát egyedül ebben a világban, testvérré teszi őt a benne munkáló isteni lélek mindennel“.

Ezt a mindent betöltő isteni lelket érezte meg és hirdette Jézus ott a Jákób kútjánál, s fogalmazta meg imádásának módját: „lélekben és igazságban“. Ez a benne munkáló isteni lélek indította el az emberszolgálat nehéz útján, s boldog volt, hogy megtalálta ezt az utat. Ezt a Lelket érezte mindig, ez munkálkodott benne szüntelen, s boldog volt még a magány nehéz óráiban is, mert vallotta: „nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van“. És a gyermeki bizalom hangján suttozta még a keresztfán is: „a te kezembe teszem le az én lelkemet“.

Ezt a Lélek-Istent csak lélekben és igazságban imádkozhatjuk, találhatjuk meg. Nincs a Garazim hegyén, sem Jeruzsálem fényes templomában; dogmák és szertartások külsőségeiben eltűnik. De ott van mindenütt a világban; „olyan nagy, hogy betölti a nagy mindenséget és mégis elfér az emberi szívben“.

Jézus a Lélek-Isten hitének e tiszta levegőjét kínálta, s annak belélegzésére szólította fel a samariai asszonyt. Hitte, hogy az emberformálás isteni erejének belülről, a lélekből kell indulnia. A hit levegője, amit magunkba szívünk, amellyel megtöltekezünk erősíti és tisztítja lelkünket, gondolatainkat és egymáshoz való kötődésünket, kapcsolatunkat. Ez a Lélek az, amely megtanít türelemre, alázatra és egymás terhének hordozására.

A lélegzés be- és kilélegzésből áll, s ha bármelyik a kettő közül leáll oda az élet. A léleknek munkája is e kettősségen alapul: a megtöltekezésen és a továbbadason. Ez történt Jákób kútjánál is. Az asszony megismerte Jézusban a prófétát, belélegezte tanítását, a válaszfalak lementő felebaráti szeretetről, lelkeket az örök Lélekben egyesítő hitről és azt tovább adta; boldogan szaladt, hogy hírül adja embertársainak azt.

Még egy dologra hívja fel figyelmünket Jézus, melyet így fogalmazott meg: „eljön az óra és az most van“. Az itt és most parancsa hangzik felénk. Istennek, aki Lélek, lélekben és igazságban való imádása nemcsak jövőbeli feladat és nem is a múlté, hanem a most-nak, a jelen-nek a parancsszava. Az egykor Jákób kútjánál elhangzott tanítás tehát hozzánk is szól. Tegyük vallomást róla mindennapi életünkkel, hitünk és jócselekedeteink által. Így válik életté és éltetővé az a tanítás, amely csaknem kétezer esztendővel ezelőtt „mint villanás egy sötét éjszakában“ világította meg a lelkeket. Ámen.

REZI ELEK

„KÖZELEDJETEK AZ ISTENHEZ“

Jak 4,8/a

A ma emberének egyik jellegzetes tulajdonsága, hogy keresi, kutatja a dolgok, a történések okát, értelmét és célját. Igyekszik közelebb kerülni az élet mindennemű kérdéseinek megoldásához, mintegy felhí-